

Верагоднасць аб'яўлення ў Ісусе Хрысьце

Тэматычны падзел хрысьціянскай рэфлексіі на хрысталагічную і эклезіялагічную праблематыку ў хрысьціянскай апалагетычнай думцы вызначыў падзел самой апалагетыкі на два трактаты:

- ✓ пра хрысьціянскае адкрыццё
- ✓ пра Царкву

Першая група рэфлексій сьцьверджае, што ў Ісусе з Назарэту канчаткова аб'явіўся Бог. Калі зробім праекцыю гэтага сьцьверджаньня на плоскасць крытычна-апалагетычных даследваньняў, то будзем мець дачыненне з чатырма больш канкрэтнымі пытаньнямі, а менавіта:

1. Пытаньне крыніцаў, з якіх мы можам пазнаваць Ісуса Хрыста
2. Пытаньне «гістарычнага Ісуса»
3. Пытаньне незвычайнай сьвядомасьці Ісуса
4. Пытаньне Уваскрасеньня Ісуса

1. Крыніцы пазнаньня Ісуса Хрыста

1.1. Біблескія сьведчыні

Галоўнай крыніцай пазнаньня Ісуса Хрыста зьяўляецца сьведчаньне раньняга хрысьціянства. Вялікую ролю ў даследваньнях ранніх хрысьціянскіх дакумантаў – Евангельеў, Апостальскіх пасланьняў, Дзеяў апосталаў – адыграла біблейская крытыка (параўнай: Інструкцыя Папскай Біблейскай Камісіі «Sancta Mater Ecclesia», 1964, Дагматычная канстытуцыя II Ватыканскага Сабору «Dei Verbum»).

Тэрмін «Евангелье». Акрэсленьне Евангелья. Сынаптычныя Евангельлі

Па сёньняшні дзень працягваюцца даследваньні над Евангельямі, з мэтай даць ім ацэнку іх гістарычнай вартасьці. Гэтыя даследваньні ўтварылі новыя галіны біблейскіх навук, дзякуючы якім мы можам сёньня ў высокай ступені навуковай упэўненасьці, акрэсліць аўтэнтчнасьць евангельскіх тэкстаў, іх паўстаньне, а таксама літаратурны гатунак.

Тэрмін (4). Евангелье (грэц. εὐαγγέλιον - добрая вестка, узнагарода), назва, які ўжываецца да першых чатырох кніг Новага Завету, якія распавядаюць пра словы ды ўчынкі Госпада нашага Ісуса Хрыста.

Тэрмін (5). Евангеліст (грэц. Εὐαγγελιστής) азначае чалавека, які прыносіць добрую навіну.

Акрэсленьне (5).

А. Евангелье – гэта аповед Апосталаў пра Ісуса Хрыста, які быў запісаны евангелістамі (Евангелісты ← Апосталы ← Ісус Хрыстос).

Б. Евангелье – гэта словы і ўчынкі Ісуса, якія Апосталы з'інтэрпрывавалі ў вусным пераказе, а Евангелісты зрэдагавалі пераказваючы пісьмова.

Акрэсленьне (6). *Сынаптычныя Евангельлі* - συνοπτικός, літаральна «суцэльны погляд» ад грэц. σύν, «разам» ды грэц. όψις, «бачаньне» — тры першыя кнігі Новага Завету

(Евангельлі паводле Матвея, Марка ды Лукі). Па свайму зместу сынаптычныя Евангельлі ў шматлікіх момантах падобныя і поўтараюць друг друга. *Чецьвёртае Евангельле паводле Яна* адрозьніваецца па свайму стылю ды зместу ад сынаптычных. Трох евангелістаў Марка, Матвея і Луку называюць *сыноптыкамі*.

Табліца (1).

<i>Евангеліст</i>	<i>Сымвал</i>	<i>Евангельле</i>	<i>Род дзейнасьці</i>
Мацьвей	Анёл	Евангельле паводле Мацьвея	Быў мытнікам (збіраў падаткі). Прапаведаваў у Эфіёпіі, дзе прыняў мучаніцкую сьмерць каля 60 году (па іншым зьвесткам быў казнёны ў малазійскаму горадзе Ераполісе).
Марк	Леў	Евангельле паводле Марка	Пляменнік апостола Варнавы, вучань апостола Пятра. Лічыцца заснавальнікам Александрыйскай царквы і яе першым біскупам. Прыняў мучаніцкую сьмерць у 68 годзе.
Лука	Бык	Евангельле паводле Лукі	Лекар, іканапісец, супрацоўнік апостола Паўла. Акрамя Евангельля з'яўляецца аўтарам кнігі Апостольскія дзеі. Прыняў мучаніцкую сьмерць у грецкіх Фівах.
Ян	Арол	Евангельле паводле Яна	Малодшы брат апостола Якава (быў рыбаком). Акрамя Евангельля напісаў Кнігу Адкрыцьця і 3 пасланьні, якія ўвайшлі ў Новы Завет. Адзіны з апосталаў, які памёр сваёй сьмерцю ў старасьці.

Аўтэнтычнасьць евангельскіх тэкстаў

Калі мова ідзе пра тэкстуальную крытыку кананічных Евангельлеў з пункту гледжаньня старажытнасьці, то тут няма ніякіх сумніваў – яны зьяўляюцца ў параўнаньні да іншых старажытных дакументаў нашай эры найбольш старажытнымі. Напрыклад, самы старажытны рукапіс Гамера паходзіць з XIII стагодзьдзя. Самыя старыя рукапісы прац Платона датуюцца IX стагодзьдзем. Тэкст трагедыі Сафокла аб аперацыі на адзінае апісаньне з VIII або IX стагодзьдзя.

У выпадку Новага Завету, часова адлегласьць паміж гістарычнымі падзеямі ды уласна паўстаньнем тэксту, які гэтыя падзеі апісвае, ёсьць значна карацейшая. Акрамя гэтага існуюць шматлікія рукапісы. Яны згодныя паміж сабою ў большай ступені, чым гэта ёсьць у выпадку любога іншага старажытнага твору.

Асновай для даследваньняў евангельскага тэксту зьяўляюцца 76 папірусаў і 5000 пергаментных кодэксаў. На падставе даследваньняў навукоўцы амаль цалкам рэканструктвалі тэкст Новага Завету. У навуковых колах трымае дыскусія толькі над тэкстам, які ў суме складае 1/60 частку ўсяго тэксту.

Паўстаньне ды ўзаемасувязь Евангельляў

На сённяшні дзень няма ніякіх сумненняў, што Евангельлі паўсталі як вынік доўгага працэсу фарміраваньня вуснай рэлігійнай традыцыі, якая мела месца ў першахрысьціянскай супольнасьці. Трэба падкрэсліць, што Хрысьціянства ад самога пачатку пашыралася не праз кніжкі ці нейкія іншыя пісанья дакуманты, але праз жывое слова. Добрая Вестка была пашыраная «відавочцамі і служыцелямі Слова» (Лк, 1,2).

Аднак пасля некалькіх дзесяцігодзьдзяў такой апостальскай катэхезы пачалі паўставаць шматлікія нататкі (пар. Лк 1,1). Сярод усіх нататак раньня Царква абірае для літургічнага ўжытку чатыры Евангельля, якія былі ўзнаныя за кананічныя. Кананічныя Евангельлі зьяўляюцца самым старым усьтэматызаваным хрысьціянскім сьведчаньнем пра Ісуса Хрыста.

Сінаптычныя Евангельлі ў іх сучасным выглядзе паўсталі ў другой палове I-га стагодзьдзя. Евангельле паводле Марка (Мк) ў сваёй першаснай рэдакцыі паўстала яшчэ перад разбурэньнем Ерусаліма, г.зн. каля 65-70 году. Евангельле паводле Мацьвея (Мц) каля 75-95 г., Евангельле паводле Лукі (Лк) – яшчэ трошкі пазьней. Што тычыцца чацьвёртага Евангельля паводле Яна (Ян), то прынята меркаваць, што яно паўстала пад канец I стагодзьдзя.

